

HET BELANG VAN NARRATIEVE STEDENBOUW

In ons dagelijkse leven komt narrativiteit naar voren in onder andere films, muziek en in narratieve methodes. Een verhaal bevat altijd narratieve elementen. Zij zorgen ervoor dat gebeurtenissen met elkaar in verband worden gebracht. Een verhaal is daarnaast niet per definitie geschreven of verteld. Een foto of schilderij zijn elementen waarbij het verhaal in de afbeelding is verwerkt.

Gedurende het ontwerpproces heeft de stedenbouwkundige voor het plangebied een kwaliteit voor ogen. Om dit zo goed mogelijk kenbaar te maken wordt er een beeldkwaliteitsplan ontwikkeld. Hierin worden eisen en aanbevelingen verwerkt om de kwaliteit van het aangezicht van een bebouwd gebied te waarborgen. Er kan daardoor een nadrukkelijk verband worden gelegd tussen de nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en de karakteristieken en kwaliteiten van een gebied.

Een stedenbouwkundige heeft daarnaast de keuze uit 2 soorten beeldkwaliteitsplannen: een blauwdruk beeldkwaliteitsplan en/of een narratief beeldkwaliteitsplan. Het blauwdruk beeldkwaliteitsplan is een bouwplan voor het ontwerp, waarbij uitvoerende architecten zich aan de richtlijnen van het beeldkwaliteitsplan moeten houden. In een narratief beeldkwaliteitsplan staan een aantal onderdelen in het beeldkwaliteitsplan niet vast. De architect krijgt daardoor een grotere invloed op het stedenbouwkundig/architectonisch ontwerp. Dit is niet alleen gunstig voor de architect maar voor alle partijen die bij het ontwerpproces zijn betrokken. Iedereen wordt bij het plan betrokken.

De afgelopen jaren hebben stedenbouwkundigen veelal gekozen voor een thema als uitgangspunt voor het ontwerp. Het verschil tussen een thema en een verhaal zit in de ontwikkelingen en uitwerking daarvan. Een thema is ondergeschikt aan het plan; terwijl het plan ondergeschikt is aan het verhaal. Een verhaal is de drager van het stedenbouwkundig plan. Een thema komt vooral in de uitwerking naar voren. Een van de thema's die een stedenbouwkundige kan inzetten is bijvoorbeeld historie of ecologie.

Gedurende een narratief stedenbouwkundig proces is het van belang om wisselwerking te hebben tussen architecten en stedenbouwkundigen. Dit kan gebeuren door middel van een presentatiemomenten. Na de presentatie heeft de architect de mogelijkheid om vragen van stedenbouwkundigen en het supervisieteam te beantwoorden en zijn/haar plan te verdedigen. Wanneer het plan niet aan het stedenbouwkundige verhaal voldoet, dan kan het supervisieteam extra stedenbouwkundige randvoorwaarden opstellen. Dit zorgt ervoor dat de kwaliteit van het beoogde einddoel beter wordt gewaarborgd. Het narratief stedenbouwkundig proces is daardoor veel actiever in het contact tussen stedenbouwkundigen en architecten, dan het volgen van opeenvolgende stappen.

Niet alleen architecten zijn gebaat bij een narratieve methode. De overheid kan een narratieve methode gebruiken wanneer een plan voor de langere termijn moet worden ontwikkeld. Bij dergelijke projecten zijn er grotere risico's aanwezig zoals het afnemen van de vraag naar bepaalde woningen. Ook economische factoren kunnen een rol gaan spelen die erom vragen om gedurende het ontwikkelingsproces ingrepen te doen. Bewoners hebben baat bij een narratief ontwerp doordat ze zich van begin af aan verbonden gaan voelen met het stedenbouwkundig plan. Het verhaal zorgt ervoor dat de toekomstige bewoner een beeld gaat creëren van de woonwijk waar ze gaan wonen. Ze kunnen hierdoor zichzelf in het verhaal plaatsen en een voorstelling maken van het toekomstig woongebied. Bewoners kunnen ook de mogelijkheid krijgen om hun eigen verhaal te ontwikkelen. Dit wordt ook wel narratieve ruimte genoemd. Narratieve ruimte zorgt ervoor dat de bewoner de ruimte en vrijheid krijgen om het verhaal in samenwerking met de stedenbouwkundige te ontwikkelen. De bewoners bepalen in welke mate zij, in samenwerking met de stedenbouwkundige, het ontwerp van de woning(en) vaststellen. Dergelijke narratieve methodes zijn goed inzetbaar bij projecten waarbij ook particulier opdrachtgeverschap aan de orde is. Ze worden bij het totale project betrokken en krijgen veel meer binding met het ontwerp.